

Lördagen den 12 Februari 1870.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades protokollen för den 29 och 31 sistlidne Januari.

Upplästes ett så lydande protokoll:

År 1870 den 9 Februari sammanträdde Kamrarnes valmän för utseende af Riksdagens komiterade till tryckfrihetens vård; och befunnos, efter valsedlarnes öppnande, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Riksantikvariern Bror Emil Hildebrand	med 24 röster,
„ f. d. Kongl. Bibliotekariern Johan Erik Rydqvist	24 „
„ Professorn Johan Arrhenius	„ 24 „
„ Riksarkivariern Johan Jakob Nordström	„ 23 „
„ Hofrättsrådet Carl Johan Schöning	„ 23 „
„ Professorn Nils Haqvin Selander	„ 22 „

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att detta protokoll skulle läggas till handlingarne och Riksdagens Kansli-deputerade anmodas låta uppsätta och till Kamrarne ingifva förslag till förordnanden för de valde komiterade.

Företogs val af tjugufyra ledamöter i den n mnd, som, enligt 103 § Regeringsformen och 69 § Riksdags-ordningen, eger att döma, huruvida Högsta Domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjenta att i deras viktiga kall bibehållas; och befunnos vid valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Bergstedt	med 65 röster.
„ Brusewitz	„ 65 „
„ Dickson, C.,	„ 65 „
„ Ekman, J. J.,	„ 65 „
„ von Geijer, B.,	„ 65 „
Grefve Hamilton, H. B. A.	„ 65 „

Herr

Herr Hammarhjelm	med 65 röster,
„ Heijkensköld	„ 65 „
„ von Koch	„ 65 „
„ von Möller	„ 65 „
„ Nisser	„ 65 „
„ Nordenfeldt, O.,	„ 65 „
„ Odelberg	„ 65 „
Friherre Raab, A. C.,	„ 65 „
Herr Rettig	„ 65 „
„ Reuterswärd	„ 65 „
Friherre Sprengtporten	„ 65 „
Herr Tornerhjelm	„ 65 „
Grefve af Ugglas	„ 65 „
Herr Ugglå	„ 65 „
„ de Maré	„ 64 „
Friherre Nordenfalk	„ 64 „
Grefve Piper	„ 64 „
Friherre Stjernblad	„ 64 „

Företogs val af sex suppleanter för ledamöterna i den nämnd, som eger att döma, huruvida Högsta Domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjenta att i deras viktiga kall bibehållas; och befunnos, vid valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr von Hofsten	med 43 röster,
Friherre Silfverschiöld	„ 43 „
Grefve Mörner, Axel,	„ 43 „
Herr Adlersparre	„ 43 „
Friherre von Essen	„ 43 „
Herr Croneborg, Hjalmar,	„ 40 „

sedan genom lottning blifvit bestämd den ordning, i hvilken de, som erhållit lika antal röster, skola såsom suppleanter ingå.

Företogs val af sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos, vid valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Majoren H. O. Falk	med 50 röster,
Domprosten C. W. Linder	„ 50 „
Kapitenen Friherre F. W. von Otter	„ 50 „
Godsegaren Grefve Axel Edvard Mörner	„ 49 „
Godsegaren Friherre J. Nordenfalk	„ 49 „
Löjtnanten Erik Sandell	„ 48 „

Företogs val af tre suppleanter för innevarande års revisorer af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos, vid valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Croneborg, Hjalmar, Bruksegare,	med 41 röster,
„ Frisell, Henning, Grosshandlare,	„ 40 „
„ von Koch, T. G., Kammarherre,	„ 37 „

Herr Ekman, Carl: Jag vågar hos Kammaren anhålla om ledighet från riksdagsgörömlen under fjorton dagar, räknade från denna dag.

Denna anhållan bifölls.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande Riksdagens Kansli-deputerades den 9 dennes bordlagda Utlåtande N:o 2, angående åtgärders vidtagande till befordrande af skyndsammare tryckning utaf Kamrarnes protokoll m. m.

Kansli-deputerades hemställan å sid. 5 i anledning af förra delen utaf Friherre Raabs motion.

Friherre Raab: Jag vill inte säga många ord om det nu vräktas förslaget. Jag tror och hoppas, att det kommer att stiga upp igen vid kommande riksdagar, intilldess det förr eller sednare gör sig gällande. Jag kan ej föreställa mig, att Sverige längre vill fortfara att vara det enda land, der man icke genast får läsa tillförlitliga referater öfver de förhandlingar, som i riksförsamlingen egt rum. Jag vill nu emellertid icke framställa något särskildt yrkande, utan inskränker mig till att uttala den förhoppning, att Kansli-deputerade måtte finna någon annan utväg för vinnande af det ändamål, som måste ligga oss alla om hjertat.

Öfverläggningen förklarades slutad, och Kansli-deputerades ifrågasvarande hemställan bifölls.

Yttrandet å sid. 5 rörande sednare delen af Friherre Raabs motion.

Lades till handlingarne.

Yttrandet öfverst å sid. 6.

Godkändes.

Kansli-deputerades sista hemställan.

Herr Bergstedt: Jag är mycket glad att denna fråga kommit i allvarsamt öfvervägande, men jag tror, att saken bättre kan utföras på annat sätt än Kansli-deputerade föreslagit. För min del har jag icke en sådan förkärlek för de lösa häftena, och jag tror, att riksdagsreferaterna kunna läsas lika väl utan som med fortlöpande paginering. Men jag tror ej, att vinsten af att hafva lösa häften skulle blifva särdeles stor, då det i alla fall skulle komma att dröja fulla åtta dagar, innan protokollen aflemnades till tryckning. En ganska stor olägenhet blefve det dessutom med de många tomma sidor, som skulle uppstå. Om det t. ex. hände, att ett referat slutade på fjerde eller femte raden af en udda sida, så skulle det komma att blifva två sidor nästan alldeles tomma; hvilket komme att medföra såväl en ökad kostnad genom den större pappersåtgången som ock svårigheter vid protokollens sammanhäftande. Om protokollen icke vore en officiel handling, utan utgäfves såsom en enskild tidskrift, så skulle detta icke göra något. Man skulle då kunna fylla de tomma sidorna med andra intressanta uppgifter, men nu låter sådant svårigen sig göra, ty jag tror ej att Kammaren skulle vilja hafva dylikt fyllnadsgods i sina protokoller.

Om man deremot antager det förslag, som vid remissen af motionen omnämndes af en bland Fullmäktige i Riksgälds-kontoret, nemligen att öfverlåta tryckningen åt två boktryckare, som förbundet sig att leverera hvardera tolf ark i veckan, så tror jag, att man skulle kunna vinna ett sådant resultat, att man hade all anledning att dermed blifva fullt belåten. Man torde ock kunna antaga att, om man öfverlemnar tryckningen åt dessa begge Herrar, de skola söka att utvidga sina tryckerier, så att de vid nästa riksdag kunna trycka ända till tio ark om dagen. Dertill fordras att använda omkring 50 sättare, något som ej bör falla sig svårt för en stor entreprenör; men det förutsätter en sak, nemligen att Riksdagen icke hvarje år ackorderar med den minstbjudande. Att detta kan gå för sig, derpå hafva vi ett exempel i England, der det finnes en firma, som kan leverera ända till 40 ark om dagen. Det händer att denna firma får 40 ark till tryckning på aftonen, och på morgonen är det expedieradt. Denna firma använder 4 à 500 sättare, och den kan använda så många sättare, emedan den vet, att den för hvarje parlament får verkställa tryckningen af parlamentets förhandlingar. Skulle deremot Parlaments-kommissarien, hvarje gång parlamentet sammanträder, ackordera med den minstbjudande om tryckningen, så skulle en sådan firma ej kunna existera.

Skulle nu — hvilket jag ber att få hemställa — de boktryckares anbud antagas, hvilka utfäst sig att trycka två ark om dagen, så kan jag ej finna, att de betänkligheter, Kansli-deputerade i sina motiver anført häremot, kunna hafva något att betyda. Jag har hos den ene af dessa Herrar gjort mig underrättad om förhållandet och dervid fått den upplysning, att det för honom icke möter någon svårighet att anställa 20 sättare, hvarigenom han blefve i stånd att trycka ända till 4 ark om dagen, hvilket under vanliga omständigheter motsvarar ett plenum; och vid nästa riksdag skulle han säkert kunna åstadkomma ända till dubbelt så mycket.

Största svårigheten ligger enligt min tanke deruti, att referaterna så sent aflemnas till tryckeriet. Ej nog med att 7 dagar åtgå, innan protokollen skola vara justerade; hvar och en af Kammarens ledamöter har säkerligen samma erfarenhet som jag, nemligen att referaterna efter dessa 7 dagar ej alltid äro att finna på kansliet; så t. ex. hände det mig vid förra riksdagen, att jag under fem veckor frågade efter ett referat utan att kunna erhålla det, och när jag på sju veckor åter efterfrågade det, så befanns att det var utlemnadt till tryckning. Jag skulle därför vilja göra en annan hemställan, och det är, att protokollet, sedan det med all den skyndsamhet som är möjlig blifvit af Herrar notarier uppsatt, måtte, i stället att nedlemnas på Kansliet, lemnas i händerna på vederbörande talare. Såsom det nu tillgår, händer det lätt, att man går och drar några dagar och under tiden glömmar man bort hälften af hvad man sagt. Det kunde tillgå så, att referaterna antingen lemnades till talarne här i plenum, eller ock att de skickades hem, hvilket ej torde möta någon synnerlig svårighet. På det sättet skulle anförandena snart blifva justerade.

Det är vidare ett annat förhållande, hvarom jag ber att få yttra några ord, utan att derföre vilja framställa något förslag, emedan dertill icke behöfves något formligt beslut; jag anhåller endast att Herrar Kansli-deputerade måtte beakta detsamma, nemligen att yttrandena för ett plenum ej, såsom nu tillgår, måtte samlas för att i massa nedlemnas på tryckeriet, utan att, så fort ett anförande blifvit af talaren justerat, det ock måtte skickas till tryckeriet, då med sättningen deraf genast kunde påbörjas, hvarigenom ganska mycket vore undanjordt, när samlingen af öfriga yttrandena till tryckeriet aflemnas. Härigenom skulle äfven den fördel vinnas, att då, såsom bekant är, en mängd talare aldrig justera sina yttranden, dessa genast kunde till tryckning aflemnas.

Det är ytterligare en annan sak, som är värd att beakta. Under den tid hufvudtitlarne i Kamrarne föredragas, hållas plena både morgon och afton hvarje dag. Med den klena besättning af notarier i denna Kammares kansli blir det då nödvändigt för hvarje protokollsförande att tienstgöra två gånger om dagen, både på förmiddagen och eftermiddagen. Som jag tror mig veta, erfordras i det aldra minsta fyra timmar för uppsättande af en timmes diskussion, stundom mycket mer. Jag antager nu, att ett par stuttit vid protokollet på förmiddagen. Hvar och en af dessa Herrar måste derefter genast företaga arbetet med protokollets uppsättning, som, derest diskussionen angått svåra ämnen, som gör det nödvändigt att studera sig in i siffror eller några andra speciela förhållanden, hvilket ej så sällan inträffar, kan draga vida längre tid, än jag här ofvan nämnde. Så kommer aftonplenum, då dessa Herrar, efter att redan hafva haft en arbetsam dag, ånyo skola tagas i anspråk af sin ansträngande tienstgöring, så att det fordras verkligen mer än vanliga krafter för att kunna följa med. Vi sitta ofta här till sent på aftonen, till kl. 11 à 12 och, är det då plenum äfven påföljande dag, så skola samma notarier ånyo inställa sig i tienstgöring, och kanske äfven eftermiddagen ifall plenum då fortsättes. Samme notarie måste derföre på en gång hafva i minnet ej mindre än tre eller fyra olika protokollsserier, och följaktligen blifver det

honom omöjligt att referera väl, då han skall hafva så mycket i minnet. Jag skulle därför bedja att få hemställa, huruvida det ej kunde vara möjligt att, under den tid hufvudtitlarna ligga på bordet, dubblrande notarier kunde hos Kammaren anställas, på det att ingen notarie måtte behöfva sitta vid protokollet mera än en gång om dagen. Jag föreställer mig, att detta skulle kunna tillgå på det sätt, att åtskilliga af de vid Utskottens kanslier anställde tjänstemän, som under den tid statsregleringen hos Kamrarna behandlas ej hafva något särdeles att göra, då i stället måtte förordnas att biträda med protokollsföringen här i plena. Jag har icke något yrkande att framställa med anledning af hvad jag nu sagt; jag har endast yttrat det såsom ett föremål värdt vederbörandes uppmärksamhet.

Jag slutar med att föreslå, att Kammaren ville, med afslag af Kansli-deputerades i denna punkt gjorda framställning, besluta att antaga de anbud, som blifvit gjorda af tvänne boktryckare, att åtaga sig tryckningen af Kamrarnes protokoll och leverera hvardera åtminstone 12 ark i veckan.

Grefve Hamilton, Henning: Jag är nästan förekommen af den föregående talaren. För min del tror äfven jag, att det vore lämpligast att protokollen trycktes på samma sätt som hittills. Utan fortlöpande paginering blir det alltid en svårighet för ledamöterna att hålla reda på protokollens ordningsföljd, och dessutom blefve utseendet sämre. Att vidblifva det gamla sättet tror jag så mycket mindre böra numera medföra någon olägenhet, då två boktryckare åtagit sig att lemna hvardera 12 ark i veckan, eller tillsammans 4 ark om dagen, således för hvarje plenidag 12 ark, förutsatt att vi hafva plena 2 gånger i veckan. Hela samlingen af begge Kamrarnes protokoll utgjorde vid förra riksdagen omkring 350 ark. Med antagande att 24 ark kunna tryckas i veckan, skulle det således fordras omkring 14 à 15 veckor; och då riksdagen fortgår under 16 veckor, skulle tryckningen alltså kunna medhinnas under riksdagens lopp. Vid denna riksdag, då vi framkommit nästan en månad, utan att några protokoll blifvit tryckta, är det klart, att vi blifva efter, men vid följande riksdagar är detta ej behöfligt. Möjligen kan det blifva något uppskof under de dagar statsregleringen behandlas, enär plena hållas då vanligen både för- och eftermiddagar, men eljest torde ledamöterna kunna erhålla protokollen veckan efter afemmandet, hvilket synes vara all den skyndsamhet som är behöfligt.

Jag hemställer därför, att Kammaren måtte besluta, att protokollen skola tryckas som hittills med fortlöpande paginering och utdelas till ledamöterna i den mån hvarje ark blifver färdigt.

Herr Nordström: Jag vill blott nämna, att en boktryckare för mig uppgifvit, att han skulle kunna trycka till och med fyra ark om dagen och ej allenast två, såsom af Herr Bergstedt uppgifvits; hvilket jag velat anföra såsom bevis på möjligheten att verkställa det af nämnde talare gjorda förslag, hvaruti jag instämmer.

Herr Fröman: Den förste talaren gjorde anmärkning derom,

att protokollstryckningen, sådan den nu föreslås af Kansli-deputerade, skulle medföra många tomma sidor, och yrkade, att det anbud, som blifvit gjordt af två boktryckare att trycka tolf ark i veckan, borde antagas, då detta troligen ej skulle vara förenadt med några svårigheter. Hade Kansli-deputerade varit fullkomligt förvissade derom, så hade nämnda anbud utan tvifvel antagits, hvarigenom protokollet kunnat tryckas med fortlöpande paginering; men då erfarenheten i stället visat, att de boktryckare, som förbundit sig att trycka sex ark i veckan, ofta icke kunnat eller ock endast med svårighet fullgöra detta, så är det naturligt, att Kansli-deputerade skulle hysa betänkligheter vid antagande af anbudet, hvarföre de jemväl föreslagit att vid protokollstryckningen använda flere boktryckare, ehuru detta endast skulle kunna ske med uppoffring af den fortlöpande pagineringen. Oaktadt hvad som yttrats af den föregående talaren, att en boktryckare skulle kunna trycka ända till fyra ark om dagen, så hyser jag i denna punkt ännu tvifvelsmål; men är det så, att Kammarne eller begge Kamrarne vilja fritaga Kansli-deputerade från deras bekymmer och sätta förtroende till boktryckarne, så hafva Kansli-deputerade naturligen ej något deremot, men fritaga sig då från allt ansvar, om dessa boktryckare ej kunna fullgöra sitt åtagande.

Hvad angår den förste talarens yttrande i afseende på protokollets uppsättning, och att referaterna böra justeras af talarne sjelfva, så tillkommer det ej Kansli-deputerade att derom yttra sig; beträffande deremot hans yttrande, att ej alla referaterna böra på en gång nedlemnas till tryckeriafdelningen, så tror jag detta ej möter några svårigheter. Vidare omnämnde samme talare nödvändigheten af notariernas förstärkning i plena; men detta är en fråga, som Kansli-deputerade ej hafva att taga befattning med.

En talare har förmodat, att, då protokollstryckningen fortginge med 24 ark i veckan, det ej skulle erfordras mera än omkring 12 veckor för att få detsamma färdigt, hvilket sålunda lätt skulle kunna ske till riksdagens slut; men härvid möter den omständighet, att tillgången på manuskript ej är så ordentlig; och äfven om man kunde tänka sig, att äfven vid tiden för statsregleringens behandling tillgången vore jemn, så är det dock ej lätt att alltid fylla hela beloppet af 24 ark i veckan, hvarföre den beräkningen ej torde slå in.

Om man deremot antager, att endast 12 ark i veckan kunna tryckas, så bör protokollet snart nog efter riksdagens slut kunna vara färdigt.

Jag får derföre yrka bifall till Kansli-deputerades förslag och detta af farhåga, att den ifrågasatta tryckningen af 12 ark i veckan af en boktryckare i verkligheten ej gerna kan utföras.

Friherre Raab: Då man ej kan vinna allt hvad man önskar eller eftersträfvat, så får man vara tacksam för hvad som erbjudes. Så är åtminstone förhållandet med mig; och vore jag benägen att lemna Kansli-deputerade det förtroendevotum, som de begärt, om jag ej hade anledning hoppas något bättre. Men då här blifvit uppgifvet, att minst 12 ark skulle kunna tryckas i veckan af vardera af de tvänne boktryckare, som åtagit sig tryckningen af våra protokoll, och

af en sednare talare att dubbelt så mycket skulle kunna af ifrågasvarande tvänne boktryckare åstadkommas, så ville jag föreställa mig, att någon betänklighet ej bör möta för antagande af det förslag, som Herr Ordföranden i Riksgälds-kontoret aflemnade under öfverläggningen i ämnet första gången i Kammaren, och hvilket lydde så här:

“att träffa öfverenskommelse med boktryckare, en för hvardera “Kammarens protokoll, att åtaga sig tryckning af ett större arkalt “i veckan, än det hittills vanliga af sex ark, och att derefter de tryckta “protokollen skulle utdelas ark för ark“.

Jag ber derföre att, med instämmande i deras mening, som här först yttrat sig, få yrka bifall till detta förslag.

En betänklighet der vid lag skulle jag visserligen hafva, om Herrar Kansli-deputerade ej ansåge sig skyldige att öfvervaka verkställigheten häraf, såvida Kammaren, emot deras tillstyrkande, antog detta förslag; men jag föreställer mig, att desse Herrar, till hvilka vi hafva det största förtroende, icke skulle undandraga sig att tillse, att Kammarens beslut, äfven om det går mot deras mening, i detta fall efterlefdes.

I afseende på sjelfva sättet att föra protokollet, så har det blifvit sagdt, att då två notarier sitta en hel förmiddag vid protokollet, så skulle de ej kunna fortsätta vidare den dagen. Jag ber få erinra, att det är orimligt att två notarier skola sitta en hel förmiddag eller eftermiddag. I alla andra Representationer vexla notarierna ofta om vid protokollsföringen; så t. ex. i Paris hvar femte minut, i Köpenhamn hvar fjerdedels timma o. s. v.; och jag tror det är lättare att få protokollen hastigt och korrekt uppsatta, om en tätare omvexling af notarier eger rum. Om notariernes antal ej är tillräckligt, så tror jag att ett förslag om detsammias ökande ej skulle röna motstånd, och då vi i denna Kammare ej hafva mera än $\frac{2}{3}$ så många notarier som i Andra Kammaren, så föreställer jag mig, att denna omständighet skulle också motivera bifall till ett sådant förslag.

Jag skall i sinom tid väcka förslag om, hvad redan blifvit antydt vid min motion, någon förändring i vår ordningsstadga angående större skyndsamhet vid uppsättningen af våra protokoll och desammias justering.

För min del vill jag nu tillstyrka hvad de förste talarne yttrat, och särskildt hänvisa till Grefve Hamiltons förslag vid remissen af min motion.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till deputerades förevarande hemställan, dels af Herr Bergstedt, att Kammaren, med afslag å samma hemställan, måtte besluta anmoda Kansli-deputerade att antaga anbuden om protokollens tryckning från de boktryckare, som utfäst sig att lemna 12 färdigtryckta ark i veckan, och dels af Grefve Hamilton, att Kammaren, med afslag å merberörda hemställan, skulle anmoda Kansli-deputerade dels att antaga anbuden om protokollens tryckning från de boktryckare, som utfäst sig att lemna 12 färdigtryckta ark i veckan, och dels att låta utdela hvar ett och ett färdigtryckt ark i sender.

Efter det Herr Bergstedt begärt ordet och förklarats sig biträda Grefve Hamiltons yrkande i dess helhet, framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till deputerades hemställan, hvarvid svarades nej, samt sedermera proposition på afslag derå och antagande af Grefve Hamiltons förslag, hvilken proposition med ja besvarades.

Föredrogs och godkändes Lag-Utskottets den 9 dennes bordlagda Utlåtande N:o 3, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitie-ombudsmans embetsförvaltning.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 9 dennes bordlagda Utlåtande N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om antagande af en författning angående ändring i konkurslagens stadganden om borgenärsed och ackord.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets den 9 dennes bordlagda Utlåtande N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition med förslag till författning angående upphäfvande af frälsemäns och deras vederlikars rätt till särskildt forum i brottmål.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 9 dennes bordlagda Utlåtande N:o 6, i anledning af väckta motioner om inrättande af förlikningskomitéer.

Föredrogs och bifölls Riksdagens Kansli-deputerades den 9 dennes bordlagda Memorial N:o 1, angående antagande af tjänstemän och vaktbetjening i Riksdagens Kansli.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Konstitutions-Utskottets den 5 dennes bordlagda Memorial:

N:o 1, med uppgift å hvilande förslag till ändringar i grundlagarne; och

N:o 2, med förslag att till nästkommande riksdag uppskjuta behandlingen af det från sistlidne riksdag hvilande förslag till ny föreringsakt mellan Sverige och Norge.

Härefter anmälde sig och yttrade:

Herr vice Talmannen: Enligt i Talmanskonferensen träffad öfverenskommelse får jag vördsammast hemställa, att Kammaren måtte besluta att nu föredragna Memorial sättas främst på föredragningslistan till nästa plenum.

Denna hemställan blef, uppå gjord proposition, af Kammaren bifallen.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 5 dennes bordlagda Memorial:

N:o 1, med den till innevarande Riksdag af Fullmäktige i Riksgälds-kontoret afgifna berättelse;

N:o 2, angående till Stats-Utskottet remitterade motioner om af-låtande till Kongl. Maj:t af underdåniga skrivelser rörande dels utarbetande af fullständig plan för rikets befästningsväsende och dels utredning af frågan om indelningsverkets aflösande och upprättande af en ny stam;

N:o 3, angående en till Stats-Utskottet remitterad motion rörande rikets försvarsväsende;

N:o 4, angående en till Stats-Utskottet remitterad motion om upphörande af friköp eller lega för beväringen;

N:o 5, angående till Stats-Utskottet remitterade motioner om underdånig framställning till Kongl. Maj:t i fråga om utarbetande af förslag till förändrad organisation af civila embetsverk och embeten; samt

N:o 6, angående en till Stats-Utskottet remitterad motion i fråga om förändrad reglering af landssekreterarnes aflöning.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Bevillnings-Utskottets den 5 dennes bordlagda Memorial N:o 1, med återlemnande af en inom Riksdagens Andra Kammare af Herr A. Törnfeldt väckt motion.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Banko-Utskottets den 5 dennes bordlagda Memorial N:o 1, med öfverlemnande af Banko-fullmäktiges till Utskottet afgifna berättelse.

Föredrogs Banko-Utskottets den 5 dennes bordlagda Memorial

N:o 2, med återlemnande af Herr J. Wedbergs i Andra Kammaren väckta motion N:o 135.

Flere ledamöter begärde detta Memorial ånyo på bordet; hvarjemte anmälde sig och yttrade:

Friherre von Schwerin: Jag får härmed upplysa, att denna motion, som är af Banko-Utskottet återlemnad, blifvit af Andra Kammaren hänvisad till tillfälligt Utskott.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 5 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 1, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion, åsyftande att taxeringsvärdet måtte tjena såsom grund för fördelningen af räntor och andra onera emellan särskilda delegare i ett och samma hemman; och

N:o 2, i anledning af Andra Kammarens remiss af motion om öfverflyttande på landstingen af rättigheten att utse ledamöter och suppleanter i länens präfningskomitéer.

Friherre Raab, Adam, afgaf en motion, N:o 48, om ändring af 14 §:n i Kammarens ordningsstadga.

Denna motion begärdes på bordet; hvarjemte anmälde sig och yttrade:

Friherre Sprengtporten: Det förefaller mig som, i händelse Friherre Raabs förslag bifölles, följden skulle blifva icke allenast den, att protokollisterna finge ökad svårighet att fullgöra sina åligganden, då nemligen protokollen skulle aflemnas andra dagen, utan äfven att Kammarens ledamöter nödgades, såvida de önskade justera sina anföranden, tidt och ofta infinna sig i kansliet för att erhålla upplysning derom, huruvida något deras anförande vore för justering tillgängligt. Herr Friherren har visserligen yttrat, att det kunde gå an att hemsicka referaterna till vederbörande talare, men någon föreskrift i detta afseende har icke influtit i den motion, Herr Friherren framställt, hvarföre densamma torde böra till sitt innehåll närmare bestämmas. För min del skulle jag önska det tillägg till Herr Friherrens framställning, att genom anslag i Kammaren skulle tillkännagifvas, då något anförande vore färdigt till justering. Häri-genom blefve det en möjlighet att, i händelse justeringen af ett eller annat anförande försenades, utreda orsaken dertill, huruvida det berott på talarens försummelse, eller om referatet blifvit för sent aflemnadt.

Det är möjligt, att jag icke uppfattat Herr Friherre Raabs fram-

ställning tillräckligt noggrant, men vill jag för min del endast yrka, att det måtte i ifrågavarande afseende ordnas på det sätt, att det blir fullkomligt bestämdt hvad hvar och en, så väl talaren som kanslisten, har att göra och iakttaga.

Friherre Raab: Det enda motstånd, mitt förslag rönt, har kommit från Friherre Sprengtporten. Herr Friherren anser nemligen, att, om detsamma bifölles, Kammarens ledamöter icke utan stor svårighet skulle kunna passa på den timme, då deras anföranden vore i kansliet tillgängliga. Med anledning häraf vill jag nu så till vida ändra mitt förslag, att jag hemställer, det 14 § 2 momentet af Första Kammarens arbetsordning må erhålla följande lydelse:

“Yttranden, som ledamöter vid Kammarans sammanträde afgifva, skola, så vidt ske kan, ordagrant af särskilde, för sådant ändamål anställda tjenstemän upptecknas, och sist andra dagen derefter klockan 10 förmiddagen, försedda med uppsättarens namnteckning, aflemnas i Kammarans kansli, derifrån de genom Kammarans vaktmästare genast tillställas vederbörande talare till genomseende; skolande yttrandena sednast klockan 10 f. m. nästföljande dag till kansliet återlemnas.“

Genom denna förändring i mitt förslag tror jag, att det äfventyr, Friherre Sprengtporten i detsamma funnit, skall vara helt och hållet förekommet.

Anmälades och bordlades Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 7, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande stadganden i fråga om skyldighet att bygga och underhålla vägar och broar samt färjor; och

N:o 8, i anledning af väckt förslag om ändring i 6 Kap. 3 § Byggnings-balken, rörande dikning grannar emellan.

Justerades tre protokollsutdrag för dagens sammanträde.

Kammaren åtskiljdes kl. 1 e. m.

In fidem

O. Brakel.